

Abivajaduse hindamine, STAR hindamisvahendina (03.06.2020 veebiseminar)

1. Millele tuleb esmasel abivajaduse hindamisel tähelepanu pöörata, millised on põhipunktid, mis on KOV-i sotsiaaltöötajale nendest kohustuslikud ning millised võimalused on STARis?

Vaata Aika Kaukver'i esitlust aadressilt:

<https://www.sotsiaalkindlustusamet.ee/et/kvaliteet-jarelevalve/kohaliku-omavalitsuse-noustamisuksus>

2. Millal on lootust saada kõigile ühtne hindamisvahend?
Seaduse tasandil hetkel plaanis ei ole ühtegi konkreetset hindamisvahendit KOVidele kohustuslikuks muuta. SKA on ette valmistanud STARi arenduse lähteülesande, mis muudab abivajaduse andmete kogumise ja saadud info kandmise STARi loogilisemaks ja struktureeritumaks. Samas jääb ikkagi KOVile õigus valida ise hindamisvahend, millega kogutud andmed tuleb STARi kanda.
3. Kas võiks olla ühtne hindamisjuhend ka hooldusvajaduse hindamiseks eaka või psüühikahäirega inimese puhul?
STARis olev abivajaduse hindamise funktsionaalsus ei ole seotud konkreetse sihtgrupiga, saab rakendada kõigi klientide abivajaduse info sisestamiseks STARi. SKA poolt loodud eluvaldkondade põhine hindamisinstrument (täna veel excelis, aga aluseks ka STARi abivajaduse hindamise arendusele), mida ka KOVid võivad kasutada ja mida saame koos juhendmaterjaliga jagada
4. Kas inimene ise saab STAR-ist vaadata, mis andmed tema kohta seal on?
Täna STARil kliendivaadet ei ole, inimesel on õigus küsida väljavõtet STARis tema kohta olevate andmete osas. SKA valmistab ette STARi iseteenindus-vaate loomist, esmalt plaanis tuua üks STARi teenustest (nt matusetootus) iseteenindusse
5. Kuidas saab abivajadust hinnata STARis puudega laste puhul, rakendame hindamisel praegu juhtumiplaane?
STARis olev abivajaduse hindamise funktsionaalsus ei ole seotud konkreetse sihtgrupiga, saab rakendada kõigi klientide abivajaduse info sisestamiseks STARi
6. Kas esmane abivajaduse hindamine peab olema alati dokumenteeritud? Kui palju peab olema kirjalikult taasesitavas vormis?
SHS §144 loetleb, millised andmed peab KOV STARi kandma (nt täisealise isiku hoolduse seadmise ja hooldaja määramise andmed, KOV korraldatava sotsiaalteenuse taotlemise ja teenust saama suunamise otsuse andmed) ja kuna teenusele suunamisele peab eelnema ka abivajaduse hindamine, siis tuleb abivajaduse hindamise andmed STARi kanda. STARi põhimääruse § 8 kohaselt tuleb mh STARi kanda hindamiste andmed nende isikute kohta, kes on KOVi poole abi saamiseks pöördunud või kellele on abi osutatud.
7. Missuguste küsimuste alusel toimub STARis hindamine? Kui pikk on hindamisprotsess? Kas inimene saab hindamistulemused paber kandjal?

Vaata Aika Kaukver'i esitlust aadressilt:

<https://www.sotsiaalkindlustusamet.ee/et/kvaliteet-jarelevalve/kohaliku-omavalitsuse-noustamisuksus>

8. Kuidas mõistlikult nõustada erivajadusega /puudega inimesi antud teemal (puuetega inimeste ühingud, jne) ja kas see on Teie arust vajalik?
Kui küsimusega on silmas peetud, kas ja kuidas KOV peaks puudega inimesele/esindusühingule selgitama, kuidas abivajadust hinnatakse, siis olen seisukohal, et jah, KOV saab selgitada oma tööprotsesse ja seda, mis andmeid kogutakse ja mis eesmärgil neid kasutatakse.
9. Millisel kujul teenusele suunamise otsus kajastatud peaks olema? St kas sinna peab olema kantud ka haldusakt, mis meil praegu kantud valla dok.registrisse?
Teenusele suunamise otsus tuleb STARis teha abinõu rakendamisenä. Abinõu rakendamise järel süsteemis loodav otsus on samaväärne nagu haldusakt.
10. Kas tekib kohustus teenusepakkujatel ennast STAR-i kasutajaks teha? Ei saa suunata inimest teenusele, kui teenuse pakkuja ei ole STAR-s?
Sotsiaalteenuse osutaja, keda rahastatakse riigi- või kohaliku omavalitsuse üksuse eelarvest, peab STARi kandma teenuse osutamise andmed (SHS § 144 lg 5). Seega jah - teenuseosutajal on kohustus STARi kasutada. STAR kasutajaks saamiseks tuleb toimida järgnevalt:
Teenuseosutaja lisamiseks STARi edastage juhatuse liikme või asutuse juhi poolt digitaalselt allkirjastatud taotlus aadressile STARteenusetugi@sotsiaalkindlustusamet.ee. (Tel 794 3906) Taotluses tuleb märkida teenuseosutaja andmed (asutuse nimetus, registrikood, teenuseosutamise koha aadress ning osutatavad teenused). Samuti tuleb taotluses tuua välja töötaja andmed, kellele STARi ligipääsu taotletakse (isiku ees- ja perenimi, isikukood, kontaktandmed ning määratav roll – teenuseosutaja esindaja ja/või administraator).
Kuni 2020. aasta lõpuni on teenuse andmete kandmisel STARi veel üleminekuäeg ja seetõttu saab teenuseosutaja lisamisel STARi abiks olla ka STAR teenusetugi, kui KOV ise edastab teenuseosutaja andmed STAR teenusetoele.
11. Kas täiskasvanu nõusolek on kohustuslik juhtumiplaani koostamisel? Kui inimene ei anna nõusolekut juhtumiplaani koostamiseks?
Jah, nõusolek on vajalik ja kohustuslik. Juhul, kui inimene nõusolekut ei anna juhtumiplaani koostamiseks, tuleb inimest niikaua nõustada, kui ta saab aru abivajaduse vajalikkusest oma igapäeva elu kvaliteedi parandamiseks.
12. Kui täiskasvanu vajab eestkostet, mida teha sel juhul? Nõusoleku saamine juhtumiplaani koostamiseks ja sobivate abimeetmete rakendamiseks?
Inimese esmase abivajaduse hindamise käigus selgub, kas inimene vajab eestkostet või ei. Juhul, kui vajab, siis hindamises selgub millises ulatuses inimene vajab eestkostet. Sotsiaaltöötaja roll on järjepidev sotsiaalnõustamine ja jätkata inimesega koostööd niikaua kui inimene on valmis andma nõusoleku juhtumiplaani koostamiseks ja sobivate

abimeetmete rakendamiseks. Kui inimese üle on seatud eestkoste, annab nõusoleku eestkostja.

13. Juhul kui abivajajal puudub haiguskriitika, kuid probleem on terav. Võibolla eestkoste pole vajalik, kuid abimeetmete rakendamiseks vajatakse nõusolekut?

Igal juhul on vajalik täisealise inimese nõusolekut. Nõusoleku saamiseks tuleb sotsiaaltöötajal inimest nõustada niikaua, kui inimene annab nõusoleku enda abistamiseks.

14. Lastekaitse juhtumite puhul, kas tuleks kõik meetmed kanda ühte juhtumimenetlusse või vanemale eraldi lihtmenetlusena?

Kõik meetmed kantakse ühte juhtumimenetlusesse.

Lastekaitse juhtumite puhul algatatakse juhtumimenetlus alati lapsega. Lisatakse terve pere ehk leibkond, kes kõik koos elavad. Juhtumiplaanid koostatakse iga pereliikme kohta eraldi. Kõik juhtumiga seotud tegevused kantakse algatatud juhtumimenetlusesse.

VT täpsemalt aadressilt:

https://www.sotsiaalkindlustusamet.ee/sites/default/files/content-editors/Sotsiaalteenused/Sotsiaalteenuste_ja_toetuste_andmeregister_STAR/Konto_ja_juhendid/star_lastekaitse_minijuhis_2019_uus.pdf

15. Lastekaitse juhtumiplaan, kas saab teha kui vanem keelab igasuguste andmete töötlemise, ka saab teha? Samuti juhtumid, mida menetlevad mitu KOVi?(Oleme saanud SKAlt suunise, et iga KOV menetleks eraldi.)

Last puudutava küsimuse lahendamisel tuleb lähtuda lapse huvidest (SHS § 12), seega kui laps vajab abi, tuleb abi osutada sõltumata vanema nõusolekust.

Üheks isikuandmete töötlemise õiguslikuks aluseks on avaliku võimu teostamine ja avaliku ülesande täitmine, mida KOV lapse abivajadust hinnates ja abivajavale lapsele abi osutades täidab. KOVil on õigus ja kohustus sekkuda ka ilma isiku nõusolekuta, sest KOV täidab talle seadusega pandud ülesannet. Sotsiaalteenuste- ja toetuste andmeregistris (STAR) juhtumiplaani kinnitades tuli senini märkida, et juhtumiplaani juurde on võetud nõusolek isikuandmete töötlemiseks. Nüüd tuleb samas kohas märkida last kasvatava isiku teavitamine juhtumimenetlusest. Last kasvatava isiku järjepidev teavitamine juhtumimenetluses toimuvast ning tema aktiivne kaasamine on lahutamatud osad lastekaitse juhtumimenetluses ning sisuline last kasvatava isiku kaasamine ja teavitamine peab olema ilmne juhtumiplaani osade üleselt.

Mitme KOVi puhul on oluline KOVide omavaheline koostöö. KOV, kes on algatanud juhtumi jääb juhtumikorraldajaks ning KOV, kelle territooriumile on pere saabunud, jätkab algatatud juhtumiplaani täiendamist. Lapsel/perel peaks olema üks juhtumiplaan, mis liigub siis perega KOVist KOVi.

16. Kas KOV saab hindamise käigus otsustada suunamise igapäevaeltu toetamise teenusele (see viide oli ühel slaidil) või saab seda teha juhul, kui ei ole riigi rahastus?

Ei, KOV ei saa hindamise käigus otsustada inimese suunamist igapäevaeltu toetamise teenusele. KOV saab teha esmase abivajaduse hindamise. Juhul, kui hindamise käigus

selgub, et inimene võib vajada erihoolekande teenust, suunab KOV inimese Sotsiaalkindlustusametisse. Sotsiaalkindlustusameti juhtumikorraldaja hindab, millises eluvaldkonnas vajab inimene kõrvalabi või toetust ja otsustab, kas sobivaks abimeetmeks on erihoolekandeteenus. Erihoolekandeteenuste korraldus ja osutamise põhimõtted on reguleeritud sotsiaalhoolekande seaduses.

17. Kuna mul oli väikesed probleemid koosolekule sisenemisega, siis ma ei pannud tähele, kas kommenteeriti SHS § 144 lg 2 Nende kohaliku omavalitsuse üksuse makstavate sotsiaaltoetuste kandmine sotsiaaltenuste ja -toetuste andmeregistrisse, mida makstakse isikutele sõltumata nende individuaalsest abivajadusest, toimetulekuvõimest või majanduslikust olukorrast, on vabatahtlik?

Seda sätet seminaril eraldi ei kommenteeritud, aga vastavalt seadusele tõesti on mittevajaduspõhiste toetuste (nt sünnitoetus, ranitsatoetus, mida makstakse sõltumata sotsiaalsest abivajadusest) andmete kandmine STARi on vabatahtlik.

18. Kas on lootust, et STARis pannakse siiski lähiajal paika õige järjekord- enne abivajaduse hindamine, siis juhtum?

Abivajaduse hindamise ja juhtumimenetluse arendus on STAR arenduste kavas sees ja lähiajal loodetavasti läheb arendus töösse.

19. Kui jääb nii nagu praegu, kas võiks olla siis ka lisanupp (ei algata juhtumiplaani) kui peale abivajaduse hindamist selgub et juhtumimenetlust ei ole vaja- STARi jääb abivajaduse hindamine aga mitte juhtumimenetlus?

STARi abivajaduse andmete kandmiseks on praegu igal juhul vaja algatada juhtumimenetlus, kuna muidu ei teki abivajaduse hindamise andmevälju. Kui abivajaduse hindamise järel selgub, et juhtumimenetlust ei ole tegelikult vaja läbi viia, võib jätta tegevuskava osa täitmata ja piirduda ainult abivajaduse andmete sisestamisega.

20. Kas kõikide täisealiste puhul, sh toimetulekutoetuse saajate, erihoolekandeteenusel viibivate täisealiste jt abivajadus peab olema STARis hinnatud, ehk algatatud juhtum?

Toimetulekutoetus on lihtmenetlus, mis lõpetatakse kohe peale toetuse välja maksmist. STARi abivajaduse andmete kandmiseks on praegu igal juhul vaja algatada juhtumimenetlus, kuna muidu ei teki abivajaduse hindamise andmevälju. Kui abivajaduse hindamise järel selgub, et juhtumimenetlust ei ole tegelikult vaja läbi viia, võib jätta tegevuskava osa täitmata ja piirduda ainult abivajaduse andmete sisestamisega. Juhul, kui esmasel abivajaduse hindamisel selgub, et inimene vajab peale toimetulekutoetuse saamist veel täiendavaid teenuseid, siis tuleb koostada juhtumiplaan ja tegevuskava. Kui hindamise käigus selgub, et inimene vajab erihoolekandeteenust, saab selle märkida juhtumiplaani ja suunata inimese edasi Sotsiaalkindlustusametisse.

21. Kas kõik erihoolekandeteenusel viibivad isikud tuleb ka STARi teenusel panna ehk kirjeldama teenused ja kliendid teenusele suunama? Erihoolekanne on riiklik teenus, või piisab nende puhul viibimiskoha märkest?

KOV ei saa teha erihoolekandeteenusel suunamise otsust, kuna tegemist on riikliku tasandi teenusega. STARi tuleb teha viibimiskoha mäрге.